

УДК 631.1

*Кільницька О.С.,
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри економіки, підприємництва та туризму,
Варварук О.С.,
здобувач вищої освіти,
Поліський національний університет*

ОЦІНКА ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ: ТЕНДЕНЦІЇ ЗМІН ТА ПРОБЛЕМИ ВІДНОВЛЕННЯ

Введення карантину в Україні протягом 2020-2022 рр. та воєнного стану – з лютого 2022 р. у яких доводиться працювати, відновлюватися, залишатися стабільними і стійкими до внутрішнього і зовнішнього середовищ, є хитким, складним, малопрогнозованим, вразливим до впливу не тільки економічних, але й політичних, психологічних, правових та інших факторів. Високі інфляційні процеси, цінові зміни на продукцію промислових та с.-г. підприємств, диспаритет цін в агропромисловому секторі національної економіки, зміни кон'юнктури та відповідно цінової ситуації продовольчих ринків актуалізують проблему оцінки та стану основних засобів (далі – ОЗ) підприємств України.

Аграрний сектор України є одним з основних факторів забезпечення конкурентоздатності та економічної стійкості національної економіки. У період фінансово-економічних криз галузь сільського господарства неодноразово демонструвала збільшення валової доданої вартості. На початок 2022 р. у с.-г. було зайнято 369,4 тис. штатних працівників, що становить 5,17 % від загальної їх чисельності в Україні (7,137 млн. осіб). На 01.01.2024 у сільському, лісовому та рибному господарствах України зареєстровано 78,6 тис. підприємств, що становить лише 0,01% від загальної кількості зареєстрованих юридичних осіб України. Вартість ОЗ у с.-г. набула тенденції до постійного зростання і на 01.01.2024 р. становила 692,6 млрд грн., що займає лише 0,6 % у загальній вартості ОЗ України (таб. 1). Водночас це галузь, що забезпечує щороку 7-10 % у структурі валової доданої вартості країни.

Стан та якість матеріально-технічної бази погіршується. Ступінь зносу ОЗ набув тенденції до зростання і у 2023 р. становив 45,7 %. На жаль, на сучасному етапі оновлення знарядь праці набуло тенденції до зменшення з 54,6 млрд грн у 2021 р. до 48,187 млрд грн у 2023 р. Тобто оновлюється лише 5-9 % наполовину зношених знарядь праці, чого недостатньо для ведення інноваційного конкурентного сучасного агробізнесу.

Таблиця 1.

Оцінка основних засобів та результатів діяльності підприємств сільського, лісового та рибного господарств України

Показник	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2023 р. до 2021 р.	
				+/-	%
Кількість зареєстрованих підприємств (на 31.12)	75740	77092	78600	2860	103,8
Вартість основних засобів (на 31.12), млрд грн	595,9	609,7	692,6	96,7	116,2
Вартість нових основних засобів, що надійшли за рік, млрд грн	54,6	27,2	48,2	-6,4	88,3
Коефіцієнт оновлення основних засобів, %	9,16	4,46	6,96	-2,2	76,0
Ступінь зносу основних засобів, %	41,1	43,8	45,7	4,6	111,2
Прибуток від звичайної діяльності до оподаткування (сальдо), млрд грн	239,98	87,26	65,3	-	27,2
Частка підприємств, які отримали збиток, %	11,7	21,5	21,6	9,9	184,6
Рентабельність операційної діяльності підприємств, %	40,3	20,0	12,0	-28,3	29,8

Джерело: побудовано за [2. С. 114-118, 227, 229]

Для відновлення ОЗ та переозброєння с.-г. підприємств не вистачає власного фінансового потенціалу. За результатами господарської діяльності рівень прибутку зменшився з 239,98 млрд грн у 2021 р. до 65,3 млрд грн у 2023 р. Збільшилась частка збиткових с.-г. підприємств з 11,7 % до 21,6 % відповідно.

Власники аграрного бізнесу розуміють важливість переозброєння для бізнесу, особливо нині у період кадрового голоду на ринку праці. За даними Державної служби статистики України у 2024 р. капітальні інвестиції у сільському, лісовому, рибному господарствах України освоєно на рівні 42,885 млрд грн. Це становить 65,7 % від прибутку с.-г. підприємств, заробленого у 2023 р. Структура капітальних інвестицій направлена насамперед на придбання активної частини ОЗ: 46 % – на машини, обладнання, інвентар та 17 % – на транспортні засоби (рис. 1).

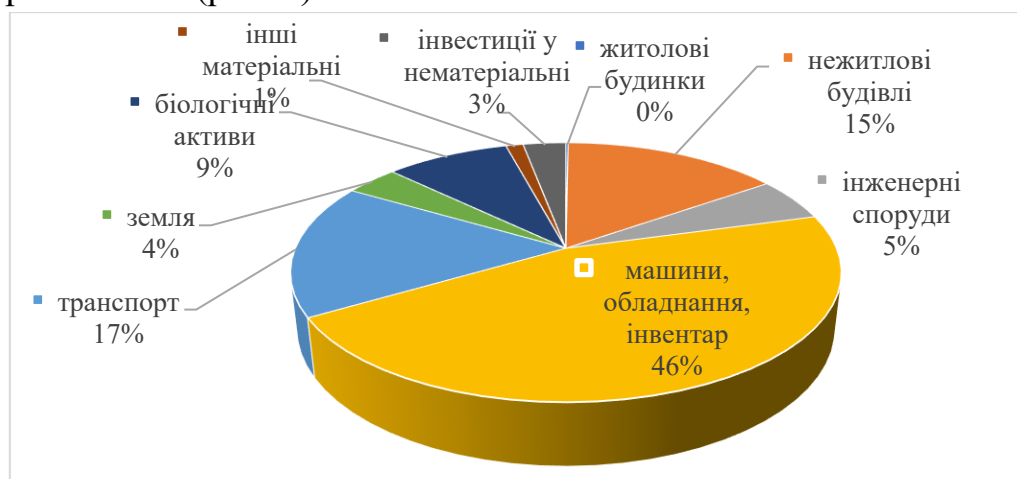

Рис. 1. – Структура капітальних інвестицій у 2024 р., %

Джерело: побудовано за даними Державної служби статистики України [1]

Встановлено погіршення стану основних засобів та зменшення економічної ефективності діяльності сільськогосподарських підприємств України в умовах сучасних викликів. Це викликало уповільнення темпів техніко-технологічного переозброєння та інноваційно-інвестиційної діяльності агробізнесу. Нині формування джерел забезпечення відтворення матеріально-технічної бази відбувається за рахунок самофінансування, проте їх розмірів не достатньо для стійкого розвитку сільськогосподарських підприємств.

Список використаних джерел:

1. *Капітальні інвестиції за видами активів за видами економічної діяльності у 2024 році: матеріали сайту Держслужби статистики України.* URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>

2. *Статистичний щорічник України за 2023 рік. К.: Державна служба статистики України, 2024. 268 с.*

УДК 339.1:663

Кирилюк А.В.,
здобувач вищої освіти,
Державний торговельно-економічний університет

АНАЛІЗ РИНКУ БЕЗАЛКОГОЛЬНИХ НАПОЇВ В УКРАЇНІ ТА ВИЗНАЧЕННЯ СУЧАСНИХ ТРЕНДІВ

У динамічному конкурентному середовищі дослідження ринкових трендів є необхідною передумовою формування маркетингової стратегії підприємства і прийняття зважених управлінських рішень. Вивчення трендів безалкогольних напоїв в Україні дозволяє: визначити зміни споживчих уподобань; виявити нові ринкові можливості; адаптувати маркетингову та продуктову стратегію підприємства відповідно до потреб і очікувань цільової аудиторії; передбачати дії конкурентів і зменшити ризики інвестування внаслідок прогнозування ринкових змін та уникнення прийняття хибних рішень [1].

Для визначення трендів необхідно провести ґрунтовний аналіз ринку, який передбачає систематичне вивчення зовнішнього та внутрішнього бізнес-середовища, споживацьких вподобань, а також попит і пропозиції на ринку. Для отримання об'єктивної інформації підприємства використовують кількісні та якісні методи дослідження і аналізують дані за певним визначеним процесом, який містить два основні етапи.

Першим етапом є збір вторинної інформації щодо ринку безалкогольних напоїв в Україні. На цьому етапі, зазвичай, здійснюються аналіз наявних джерел: даних Держстату України, аналітичних звітів Euromonitor [2], Nielsen чи Statista [3], профільних фахових публікацій у ЗМІ, даних асоціацій виробників і